

ZOMBOR és VIDÉKE

P O L I T I K A I L A P .

Szerkesztőség:
Kossuth-utca 166 szám, Falcione-féle házban.
Kiadóhivatal:
Oblát Károly könyvnyomdája, Kossuth Lajos-utca.

Felélős szerkesztő:
Dr. ALFÖLDY ÁRPAD.

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Egyes szám ára 8 kr.
Nepentitoknak: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Egy negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

A diadal.

Apponyi Albert gróf politikája végre diadalt aratott. Széll Kálmának márczius elsején, a képviselőházban elmondott programbeszéde valószínűsítő zászlóhajtás Apponyi Albert lángesze és a nemzeti párt kitartása előtt. Széll Kálmán beköszöntője teljesen Apponyi Albert gróf és a nemzeti párt álláspontján épül fel; a valódi szabadelvűség és az igazi nemzeti politika megnyilatkozása.

Az 1899. évi márczius elseje méltó pendant-ja az ötven év előtt lezajlott nagy napoknak. A szabadság levegője, az alkotmány szeretet melege, a hazaszeretet lángja járja át most is a kebleket, mint akkor. Magyarország büszke lehet Szilágyi Dezsőre és az alkotmány márcziusi szószólóira.

Milyen visszataszító látvány a legutóbbi évek története. Szapáry, Wekerle és Bánffy csakis úgy tarthatták fenn magukat, hogy Apponyi szellemi kincséből lopkodtak el itt is, ott is annyit, amennyi néhány évi bitorláshoz éppen szükséges volt. Önző pártédek volt valamennyinek a vezérlő csillaga. A hazának alig volt jelentősége előttük.

Széll Kálmán lelke undorral fordult el ettől a tolvajmesterségtől. Belátta, hogy Magyarország jövőjét erkölcstelen eszközökkel biztosítani nem lehet. Férfiasan és nyíltan utalva a bajból való menekülés egyetlen módjára, hazafias aggodalommal hita fel Apponyit és pártját, hogy bosszúság nélkülözhetlen erőiket a haza rendelkezésére.

A bácsmezei nemzeti párt férfainak megbecsülhetlen része van abban, hogy az országra végre a törvényességnek a napjai virradnak. Kitartással, önfeláldozással követték Apponyi Albert zászlaját, küzdöttek, fáradtak, szenvedtek vezérikért és elveikért, míg végre elérkezett a sikereknek az órája. A hazafiai kö-

telesség-teljesítésnek olyan emléket állították fel, amely páratlanul áll Magyarországtörténetében.

A nemzeti párt politikája immár országos politikává van deklarálva. A márczius 2-iki Saskör-i értekezlet, amelyen a bácsmezei nemzeti pártot Szemző István, a nemzeti párt elnöke képviselte, a következő határozatával csatlakozott a tényekhez:

Mínt hogy a képviselőház békés tárgyalásait biztosító megállapodások a jelenlegi miniszterelnök közvetítésével jöttek létre, és ő a kormánypolitika egyik feladatát ezen megállapodások megvalósításába jelölte meg;

mínt hogy nemcsak ezen megállapodások tartalmában, de a miniszterelnök programbeszédében felöltött és általa kifejtett kormánypolitika egyéb részeiben sem foglaltatnak olyan eltérések, melyek a nemzeti párt által követett politikával ellentétben állanak;

mínt hogy a miniszterelnök egyéniségében meg van a biztosíték arra, hogy politikáját meg is fogja valósítani;

mínt hogy ezek szerint a kormány és a nemzeti párt politikája között sem tárgyi, sem személyi ellentétek fenn nem forognak;

a nemzeti párt országos értekezlete kimondja, hogy a kormányt ezen program megvalósításában támogatni fogja és ekként a további külön pártállás foglalásának helyét nem látván,

azt megszünteti.

Apponyi György halála.

Apponyi György gróf, Apponyi Albert, Magyarország nagy államférfiának édes atya, folyó hó elsején Eberhardon elhunyt. Halála a legmélyebb részvétet kelti az egész országban. Nincs a hazában senki, a ki a legbensőbb részvétellel ne osztoznék vezérünk mélyeség gyászában.

Igaz hazaszeretet, az ország javát előmozdító legönzettebb szolgálat irányították ennek a férfinak minden lé-

pését a közügy szolgálatában. Királyának bizalmát bírva, elháritani igyekezett azokat a göröngyöket, melyek a nemzet és korona közé tömörültek. Konzervatív volt, de hazája szabadságát mindenkor védelmezte. Lélek volt a magyar lélekből, test a magyar testből és talán másként látta nemzete jövőjét biztosítva, mint ahogy az bekövetkezett, de hazafias fölkévése árnyaltan s amikor ma koporsójára letecszük a koszort, ezt a nagy embert, ezt a családásában visszvonult államférfiut megillelik a nemzet jobbainak ravatalára hulló könyvesepjei.

Mikor az 1848-iki eseményeket megelőző válság küört az uralkodó és nemzete közt, akkor ott állt a legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István oldalán, hogy urává legyen a reform-mozgalomnak. Kossuth Lajos lángszelleme azonban más irányba terelte az ország közvéleményét s gróf Apponyi György ekkor félrevonult, hogy azután a szomorú napokban nagy szolgálatokat tegyen hazájának.

És ott látjuk gróf Apponyi Györgyöt ismét a hatvanas évek küzdelmei közt, amint szolgálatot tesz nemzetének és királyának a kiegyezés előkészítésében. Kevesen tudják, de okmányok tanuskodnak róla, hogy ő volt Deák Ferencz nagy művének egyik előkészítője. Amit 1867-ben Deák Ferencz megvalósított, azt ő már ugyilatszük talán részletekben 1861-ben terjesztette az uralkodó elé. Javaslatát akkor nem fogadták el se az elég volt neki, hogy visszavonuljon hiatalos méltóságaitól. Azóta csendes vis zavonultságban szemlélte nemzete küzdelmét.

És most ott állunk az igazi magyar főur, hazafi, nemzetének hűséges fia ravatalánál. Mint gróf Széchenyi István ő is má-ként akarta megoldani azt a kérdést, melyet Kossuth Lajos azután karddal vágott ketté. Kimagasló alakja volt azoknak az igazi főuraknak, akik a királyhoz és nemzethez való hű ragaszkodással akarták és igyekeztek megoldani, elősegíteni a nemzet sorsának jobbrafordulását. És mikor ennek a békesség megoldásnak ideje bekövetkezett, akkor is onnét magányából, aggá törött testében ifjui lélekkel kísérte az idők folyamát és látta, hogy új életre ébred a magyar.

Eletrajzi adatait Marcali Henrik, Magyarország első történetírója így adja elő

Gróf Apponyi György született 1808. december 29-én. Tanulmányai befejezése után Dessewffy Auréllal együtt a bécsi m. udvari kancelláriánál szolgált mint fogalmazó, Reviczky főkancellár vezetésére alatt. Először az 1839—40. évi országgyűlésen tűnt ki, mint az ifjabb, reformoktól már nem annyira irtózó, de a kormányhatalmat minden módon erősíteni akaró konzervatív párt egyik vezetője a főrendeknél. Sokkal inkább a gyakorlatnak mint az elméletnek inkább a cselekvésnek mint a tanulmánynak volt embere. Bár nem volt készült-sége kiváló, szónoki tehetsége, jellemének egyenessége, nyugalma és megfontoltsága már akkor mutatták benne a jövő emberét. Széchenyi megjósolta, hogy nem sokára kancellár lesz. Ez az 1844. évi országgyűlés bezárása után történt meg, amidőn Apponyi, bár még alkancellár, tényleg kezébe vette a kormányt.

Kinevezése nagy vizatatszést okozott a csak fiatalágát tekintő ó-konzervatívoknál, de programja biztos támaszt szerzett neki Metternichben és Lajos főhercegben. Apponyinak az erős, a kormány hibát és gyöngesége által egyre izmosodó Deák és Kossuth által vezetett ellenzékkel szemben igen nehéz volt a helyzete. Az ellenzéknek a megye szolgált váruál, ő azzal szemben a központi kormányt törekedett erősíteni. Célja volt oly kormányt szervezni, mely az anyagi érdekeket hathatósan előmozdítsa, az Ausztriával való kapcsolatot szorosan fenntartsa és az államban és egyházban konzervatív szellemben működjék. Eszközait az adminisztrátorokban vélte megtalálni, kik mint tiszta a kormánytól függő hivatalnokok a megyékben a kormány szellemében jártak el és sokkal veszedelmesebbeké váltak az ellenzéké nézve, mint a megyéjüket csak ritkán látogató, a kormánytól is függetlenebb főúri főispánok. Lassanként a megyék nagyobb részébe (1832-ben) nevezték ki adminisztrátorok a törvényes főispánok helyébe.

Mindkét párt haragja Apponyi ellen központosult, különösen miután a főkancellár gróf Majláth Antal helyébe ő jutott e méltóságra. Maga a hatalomra való törekvés nem nyújtott elegendő erkölcsi alapot Apponyi kormányának, fellépését az adminisztrátori ügyben nemcsak az ellenzék legkiválóbb férfiainak tartották törvényellenesnek, hanem még Széchenyi sem helyeselte. Az ellenzék hatalmát csak úgy törhette meg, ha maga veszi kezébe ama reformok alkotását, melyekért eddig az ellenzék küzdött. E célra szoros összeköttetésbe lépett gróf Széchenyi Istvánnal, keresztülítve, hogy őt helyezték a közlekedésügyek élére és tőle telhetőleg elősegítette a Tisza szabályozás nagy ügyét. Az 1847—48. országgyűlésre pedig igen terjedelmes programot készített elő, melyben az ósiség megszüntetése, a vármok reformja a katonai élelmezés szabályozása voltak a főpontok.

Többséggel akar birni a rendeknél és a többséget a kormány által kezdeményezett reformok keresztülvitelére akarja fölhasználni. Eddig pedig a kormány egészen független volt a rendek többségétől, a változások pedig majdnem kivétel nélkül a rendekből indult ki. Az 1847—48-iki országgyűlésen nem sikerült Apponyinak kormánypárti többséget teremtenie. Sem Ferdinand királynak magyar megnyitója, sem a népszerű István nádornak megválasztása nem csillapította le az adminisztrátori sérelem által fölízgatott kedélyeket. Az ellenzék vezetői: Kossuth és gróf Batányi Lajos nemcsak a kormányrendszert ostromolták: támadásuknak személyes éle is volt Apponyi ellen. Apponyi viszont az ellenzék egy részének, különösen Szentkirályinak és Lónyainak megnyerése által igyekezett Kossuth tekintélyét aláásni. Ez nem sikerült, a zavar egyre nagyobbá lön, és Apponyi már csak az országgyűlés fölözlatásában vagy legalább a hallgatóság megszabályozásában látott orvoslást. A februáriusi forradalom kitörése vé-

get vetett mind e te neknek, Apponyi a válságos márciusi napokban súlyos beteg volt és csak miután fölépült, hallott a forradalomról bukásáról, s a miniszterium kinevezéséről.

Az 1849—60-iki éveket teljes elvonultságban töltötte, de ha alkalma nyílt, nem mulasztotta el a kormány férfiain, különösen Albrecht főherceget Magyarország jogaira figyelmeztetni.

Először a megerősített birodalmi tanács juttatott neki és elvtársainak ismét módosított nézeteik érvényesítésére. Az októberi diploma után ő bizatolt meg mint országbiró a magyar törvénykezés újjászervezésével, majd mint királyi biztos a 1861. országgyűlés vezetésével. Országbirói méltóságát az országgyűlés sikertelen befejezése után megtartotta és féltékenyen örködött a magyar igazságszolgáltatásnak függetlenségére a bécsi hatóságokkal szemben. Befolyását nem szünt meg a kiegyezés érdekében érvényesíteni.

Különösen nevezetes egy 1862. végén kidolgozott emlékirata, amelyben Magyarország részére paritást és felelős miniszteriumot követel és a közösügyek körét és kezelési módját igyekszik kiszabni. Az emlékirata nem vezetett célhoz, maga kénytelen volt 1863. április 3-án állásáról lemondani. Mégis fáradozásának igen lényeges következése volt a kiegyezés későbbi menetére nézve. A personalis unió hívei az 1847—48-iki törvények teljes érvényességének követelői és másrészt a birodalmi politikának, az összeolvasztás előmozdítóit közt állva, biztos államférfi számítással kitűzte a talajt, melyen Magyarország joga és a monarchia hatalma megállhatott. Csakis oly lójális férfi, mint ő, tehetett elviselhetővé az addig annyira perhorezskált magyar miniszteriumot a legfelső körök előtt.

Nemcsak elvben ismerte el a parlamentáris kormányformát, az 1865—1868. országgyűlésen mint képviselő és pártvezér küzdött a kiegyezés érdekében, ezáltal is bizonyírvá tehetségé-

A „ZOMBOR ÉS VIDEKE“ TARCZAJA.

A kubikos.

— A „Z. és V. eredeti tárczaja. —

Írta: Jámbor Béla.

Tizenketten indultak utnak Homokosról a hatvan kilométernyire fekvő Pók szigetre, hogy földmunkákat vállaljanak a védtöltésnél.

A homokosi kubikosoknak nincsen párja hét vármegyében. — Tagbaszakadt, erős, izmos népfaj ez, melynek a nyomorúságánál, csakis a kitartó, szívós munkacereje nagyobb. — Valami megfoghatatlan, állatias erő nyilatkozik meg ezekben az emberekben, mikor esáknánnyal, kapával, ásóval fejtik a rögös anyaföldet s öblös, nehéz talicskájukat, azzal tetőzöttlen megakrva, pehelykönnyűséggel tolják fel a mélységből, a meredek járópallókon. — Minden izomjuk megfeszül, az erek kiduzzadnak, az emberfeletti munkában, de ők azért lázas gyorsasággal, vigan danolva, tréfálódzva talicskázák az istenadta anyaföldet fel a magasba. — Közbe-közbe önelé-

gűlten tekint egyik is másik is a földből kiemelkedő „babára“, mert arról fundálják ki ők, a maguk egyszerű parasztszűkkel, hogy hány kubikot emeltek már ki és ahhoz képest kiszámítják akkurátusan, hogy mennyi fizetség jár ezért a kompániának összesen és fejenként. — És ezeknek a szegényeknek összes tápláléka, egy kevés pálinka és — száraz kenyér!

Becsületesen dolgoznak és értik a munkájukat. — Ép ezért jaj annak a vállalkozónak, vagy indzsellérnek, ha csak egy garassal is megakarná őket rövidíteni. — Ilyenkor egy valamennyiért és valamennyi egyért áll ki a küzdőtérre, hogy megvédjék az igazukat és mint a bősziút, tajtékozó tenger fölelmetes zugása, tör ki belőlük az elégtelenség orkászserű moraja. — Csákány, kapa, fenyegetőfog villanak meg a magasban s egymást izgatva, tulkiabálva, el nem csendesedik ez az ember-vihar, míg jogos követelésük kielégítést nem nyer.

De nem! — Elcsendesednek ők a nélkül is; t. i. mikor az élhetetlen vállal-

kozó csendőrséget küld rájuk, mi még csak jobban fölbőszíti azt az igazságában megrövidített szegény munkánépet s végső kétségbeesésben, vagy talán inkább örületében, ellenszegülve a könyört nem ismerő hatalomnak, — véresen bukik arra a földre, melyet az előbb még verejtékével áztatott.

Amott halad a tizenkét homokosi kubikos, maga előtt tolvá a kőkeményre fagyolt göröngyös úton, a szerszámmal és egyéb holmival megrakott talicskát, — melynek tompa dübörgése messze elhallik a távolba.

Dél felé járt már az idő, mikor a Pók szigetre értek, a hol aztán mindjárt meg is tudták a gátórtól, hogy bizony hiába tették e nagy utat, mert hát a tokintetes vármegye, a főmérnök úr ő nassága. a pénz . . . meg a többi; — vagyis, a a munkát most ez idő szerint nem folytatják.

Az első pillanatban majd hogy kővé nem meredtek a megdöbbenéstől a sze-

nek gazdagságát és képességét a viszonyokhoz alkalmazkodni. Állása annál nehezebb volt, mert nemcsak Deák és a többség ellenére kellett küzdenie, hanem épp úgy a konzervatív kormány férfiai, különösen gróf Esterházy ellen Deákkal szemben sem a Házban, sem a kiegyezést k dolgozó bizottságban nem bírt érvényre jutni. 1848 előtti szerepének népszerűtlensége most is nyomasztólóg hatott rá. Miután a felelős miniszteriumot kinevezték, mindinkább visszavonult a közügyektől és csak nagyrítkan vett részt a főrendiház tárgyalásában.

Apponyi nem annyira a szónak, mint a tettek volt embere. Gyors fel fogása, beható esze, szellemének rugékonysága a konzervatív államférfiak közt első sorba helyezték. Ellenfelei is tisztelték hajthatatlan szilárdságát és ki nem fáradó tevékenységét. Modora egyszerű, megnyerő, bár mint Széchényi naplójából látjuk, a személyes érintkezésben ridegséget vetettek szemére.

Pályájára, szellemére fényt vetnek az ismert és közölt emlékiratokon, a történelmi műveken felül József nádorral, István nádorral és Széchényivel váltott levelei, továbbá nagybecsű, de sajnós csak 1849-ig terjedő emlékiratai.

Apponyi György gróf haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki.

Nagy-Apponyi Apponyi Albert gróf országgyűlési képviselő, egyszersmind neje Mensdorff Pouilly Clotilde és kis-korú fiuk György nevében és Steinhofi és Neuhausi gróf Marzani Albertné Apponyi Georgina egyszersmint férje Steinhofi és Neuhausi birodalmi Marzani Albert gróf és fia Marzani Gyula gróf nevében fájdalomtelt szívvel tudatják forrón szeretett atyjuk, illetőleg apósuk és nagytatyjuknak nagyméltóságú Nagy-Apponyi Apponyi György gróf urnak, a főrendiház örökös tagjának, valóságos belső titkos, tanácsosnak, cs. és kir. kamarásnak, volt magyar udvari kan-czellárnak, országbirónak és országgyűl-

ési képviselőnek, a Lió 6t-rend nagykeres-lesének Nagyváros város, Baden város-és Gries község diszpolgárának Eberhardon f. é. február 28-án esti fél 11 órákor keresztény megadással viselt hosszú sulyos szendved és a halotti szentségek áhítatos fölvétele után élete 91-ik évében végelgyengülés folytán tör-tént gyászos elhunyt. A boldogult hült tetemei pénteken f. é. márczius 3-án, d. u. 2 órákor fognak Eberhardon a róm. kat. egyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanott a családi sir-boltban nyugalomra elhelyeztetni. Az egészlelő szent-mise áldozatok szomb-ton, f. évi márczius 4-én fognak Eber-hardon és az összes kegyuri templomokban az egék urnák bemutatatni.

HÍRLEK.

* **A bácsmezei nemzeti párt rész-véte.** A bács mezei nemzeti párt nevé-ben, Szemző István, a bács-mezei nem-zeti párt elnöke a következő sürgőnyt intézte Apponyi Albert grófnak, édes atyjának Apponyi Györgynek elhunytá alkalmából: Méltóságos gróf Apponyi Al-bert urnak Pozsony, Eberhard. A vezeté-sem alatt álló párt szinte részvétét nyil-vánítja a Méltóságodat ért sulyos csapás felett. Szemző István pártelnök.

* **Alispáni köszönet.** Karácson Gyula Bács megye alispánja a zombori, bezdáni és kolluthi túlzótparancsnokságoknak, valamint Kis Község, Bodrogh-Monostor-szegh és Bezdán előjáróinak a legutóbbi bezdáni tüzvész alkalmával kifejtett ön-feláldozó, sikeres és fáradhatlan oltási munklatokért hálás köszönetét fejezte ki.

* **Áthelyezés.** Nagy György ügyész-ségi irnok a temesvári ügyészséghez he-lyeztetett át.

* **A gabona-tözsde árjegyzései és a zombori póstahivatal.** A magy. kir. kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a budapesti gabonatózsde hivatalos árjegyzései naponta az ország különféle városaiba megsürgönyöztessek és a postahivatalok által feltűnő helyen kifüggesztessék. E postahivatalok sorába tavál a miénk is felvétellett, de itt ezzel gazdaközönségün-ket rendkívül érdeklő rendelettel vajmi keveset törődnek, mert az árjegyzések csak minden 2-3 ad napon függesztetnek

ségi erdőben, de a rendőr urak rajtafogták a miért aztán neki gyürkőzve fölholtra verték, megkínózták, mert hát a községi rendőrhatalom felfogása szerint így vagyon ez előírval! . . .

Azóta lett olyan nyavalyássá a szegény Holló Gábor. —

A ruhikos karaván megugyodva a megváltoztalában, tüzet rakott az össze-kapartott rücsékből, galyakból, hogy meleg-dye, és falatozva, egy-két órát pihenjen.

Holló Gábor is a tűzhöz telepedett s a magával hozott száraz kenyérből csak egy falatkát esített le, hogy esillapítsa éhségét; a többi majd haza viszi azoknak, a kiknek a szájtól elvonta. . . . elrabolta! Milyen keserű volt neki az az egy nyelésre való kenyér is! Jobb szeretett volna ő a nyikorgós talicskájára borulni és sirni . . . sirni keservesen, de hát ezt szőgyelte a pajtasai előtt megtenni . . . meg aztán otthon majd kisírhatja magát, mert van is, még lesz is rá oka, módja — no, meg elég ideje is! . . . Vége köv.

ki; így márczius 4-én is még mindig a márczius 2-i árak szerepelnek, jogos tehát a tekintetes postafőnököt kérdeztünk, hogy azokkal a sürgönyökkel itt mi történik, kinek az érdeke kívánja, hogy azok pontosan közé ne tétessenek?

* **Palágyi Lajos Zomborban.** Deák Péter szinagzgatónak sikerült Palágyi Lajost, a közóhajnak engedve, a jövő szegzorra szerződtetni. Palágyi eddig Miskolcson, Tiszai Dezső társulatánál működött, s az elmúlt idő alatt oly haladást tett, hogy feltétlenül még nagyobb társu-lathoz jutott volna, de közönségünk rokon-szenye, s Deák úr aldozatközsége vissza hozzák nekünk.

* **Márczius 15.** Közéledik a magyar szabadság hajnalhasadásának évfordulója. Tavasz szelöje, langy fuvalma, nyíló ibolyák ezrei hozzák közelébb szívünkhez ezt a nagy napot. Mikor egy lelkesült, sza-badságért élni, halni tudó szív volt ez a szép Magyarország s mikor milliók ajaká-ról hangzott el a Talpra magyar! lelkesít-ő szözata. Felül a lelkesültség lobogó tüze, mint hamu alatt a zsaratnok, min-den esztendőben. Zombor mindenha méltóan vette ki részét a nagy napok emlék-ünnepéből. Együttel és társulaton, mint értesülünk, máris erősen készülődnek, hogy a régiekhez híven üljék meg az idén is márczius 15-ének ünnepét. Az ünnepség rendezésére kiküldött bizottság márczius 3-án ülésezett.

* **Tölvölgyi Margit bucsufellepte.** Tegnap szombaton, az „Atanyember“ Athália szerepében vett bucsút Tölvölgyi Margit, szintársulatunk kitűnő drámai művésznője a zombori közönségtől. Egy teljes szezonon át ragyogtatta fényes tehet-ségét, bájoita el a szépségével közönségünket s harott reánk művészte életét meleg-vel. Minden fellepte ünnep szimba ment. Ily kitűnő drámai színművésznők még aligha volt. Annál tőjőbb öt elvesztünk. Mert elvesztettük, a jövő szegzorra Kres-sányi társulathoz szerződött, honnan pár év előtt Hymen rózsaláncaí vonták Erdőy béreces hegyei közé, édes családi otthonba. Ahol aztán kétségtelenül mind-ent fellelt, csupán a művész, becsüvéja nem nyerhetett kielégítést. Amor kitért Thália istenasszonynak, visszalépett újból arra a pályára, ahol anyai diadalt aratott már. Ennek köszönhetjük, hogy a lefolyt szezonban bennünket szerencsétlennet. Si-etünk is ezért hálnakát és nagyrabesül-ő-sünket kifejezni s szerencsésnek éreztük magunkat hogy nekünk jutott az udvarias véletlen az első pálmát, újra színpadra lépte alkalmából, neki felnyujtani. Minden-kori művész alakításai soká emlékünknben fognak maradni.

* **Németh János,** szintársulatunk legkitűnőbb drámai színésze. — kiről már azt hitták, hogy jövőre újból a miénk lesz — elszereződött. Rella Iván pozsonyi társulathoz.

* **Vége az ex-lexse boldogságnak.** Ama tiszteletreméltó adófizető polgárok-nak és hazafiaknak, akiknek örüsi több-sége kétségtelesen s akik a mai ex-lexes állapotban boldogon éltek napjaikat; rossz hírrel szolgálhatunk. Arról van ugyanis szó, hogy a szabadságról szóló márcziusi napok nem annyira ibolyákat, mint inkább adóintézeket hoznak. Az adóhivatalokban már készítik is ezeket az adóintő levélké-ket, amiknek a nyomában végrehajtók fognak járni, arról téve bizonyosságot, hogy az adó nem fizetés ideje lejárt s hogy vége az ex-lex időknek, mert megszavaz-ták az indemnitást.

* **Márczius 15-ike Bogojeván.** A bogojai „Polgári Olvasókör“ választmányá febr. végén tartott ülésén hivatásához illően elhatározta, hogy márczius 15-én, a magyar nép főtámadásának emléké alkalmából népszabadsági ünnepélyt rendez

gény emberek; de egy haragvó szó nem jött az ajkukra, csak egyik-másikból tört elő egy fájó sóhaj, míg a többi, némán, szótlanul túrtülte meg, verejtéktől gyöngyöző homlokát. — De legszomorúbb volt köztük a szegény Holló Gábor, a legnyomorultabb valamennyi között. — Ráhajlott a talicskájára mintha motozna rajt valamit, pedig csak azért fordult el pajtasaitól, hogy ne lássák meg azt a könyűt, mely a fagyos areán lassan végig siklott. — Felesége, hat porontytya várja otthon a a kenyeret. — Az utolsó falatnak is a felét ő hozta . . . nem, nem hozta hanem elrabolta tőlük annak a reményében, hogy majd friss cipót, meg egy kevéske szalonmát visz nekik haza . . . de hát, a jó Isten sem akarta így . . . legyen áldott az ő szent akarata! Meg aztán szívbarjos is volt az isten adta. — Nem öröklött betegség volt ez nála, csak két —három esztendeje, hogy ez az iszonyú nyavalya győtri . . . Az is télen történt . . . Hogy meg ne fagyjanak a eselődjei, hát egy kevéske száraz galyat szedett a ház

ha az idő engedi, a kör helyiségéből kiszökni, meg a hazafias alkalmi szavakat, nem különben a jellemzőbb nemzeti dalok élvezetes végig hallgatása végett. — Hogy az ünnepegytel minél sikerültebb legyen, az ünnepegytel beszéd megtartására Hernády Márton vasutállomásfőnök urat kérte föl a kör hármas tagu küldöttsége; miért is az ünnepegytel igen sikerültekné igérkeznek.

* **Aratási szerződés.** Még itt vagyunk a hideg télies márciusban már kötik a gazdák a munkásokkal az aratási szerződéseket. Eddig az volt szokásban, hogy buzaaratásra akkor alkudtak, amikor már látszott is valami a buzából, a munkás mégis csak jobban megnézhet, hogy mit várhat belőle s milyen föltételt vállaljon ezért. Azután beleugráttak lelkiismeretlen, becselten ígatók abba, hogy egyáltalán ne kössön szerződést, aminek az eredménye lett hogy épp az aratáskor hopp-n, kenyérkereset nélkül marad sok munkásember, családapa. Az innen való keserű tapasztalatok okozzák, hogy most pedig sietnek a szerződés kötésével s már márciusban viszonyba igyekeznek a gazdával jutni, amire azelőtt nem igen volt példa.

* **Plósz miniszter bajai mandátuma.** Plósz Sándor igazságügyminiszter lemondván képviselői mandátumáról, kerületében, Baján, képviselőválasztás lesz. E választás ügyében a bajai ellenek — mint nekünk táviratozzák — ma gyűlést tartott s itt azt a határozatot hozta, hogy a Széll-kormány programja lényegesen és üdösen megváltoztatva a helyzetet, e kormány tagjával szemben ellenjelöltet — nem állít.

* **Hymen Feigenbaum Mór rácz-militári kereskedő** eljegyezte Koch Etel kisasszonyt Szabadkáról.

* **Harez egy óvónő körül.** Szegkyről írják, hogy a község a napokban óvónőt akart választani s e czélből ülést tartott. Az ülésben azonban a katholicus és reformatus bizottsági tagok összeveszték, mert mindenki a saját vallása szerint akarta az óvónőt. Anyira ment a harez, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni.

† **Pilaszánovics Pálné halála.** Roglaticai Pilaszánovics Pálné szül. báró Majthényi Helén, néhai báró Majthényi József, volt kincstári jószágkormányzó leánya, folyó hó 2-án Pécsen hirtelen elhunyt. Báró Majthényi Heléne Zomborban is nagyon sokan fognak emlékezni. Leánykorában egyike volt bács-megye, sőt az ország legszebb hölgyeinek: ezenkívül rendkívül szeretetreméltó, és elbájosító egyénisége mindenkinek a tiszteletét és szeretetét megszerezte; Pilaszánovics Pál, zombori ügyvédhez férjhez menvén, éveken át Zombor társadalmi életének irányadó tagja volt. Elhunytának híre Bács-megyében általános részvételt kelt.

† **Gyász eset.** Schier Frigyes nyugalmazott honvédszázados, Lederer Pál megyei tiszteletbeli főjegyző sőgora, pénteken Budapesten hirtelen elhunyt.

* **Az újvidéki takarékpénztár sikkasztásai.** Amint a vizsgálat kiderítette, eddig 770,000 forintnyi hiány állott elő Veisz a volt főkönyvelő bűnös manipuláció folytán. A takarékpénztár alig kerülheti ki a csődöt.

* **Becsapott egyelet.** Erdekes eset mulattatja egy-két nap óta az apatini intelligenciát. Grünhut Jakab, N.-kőrösi illetőségű csavargó, állítólag kőrösta, a napokban megjelent Apatinban és segélykérésivel „meghívva” az izraelita lakókat, elment az apatini kath. legényegylet vezetőjéhez Stelcer Endre lelkészhez és tőle is segélyt kért azon az alapon, hogy ő mint kath. szabólegény már egy

néhány napja Apatinban van és különböző elemi csapások következtében kénytelen éhezni. — Stelcer igyekezett is kérését teljesíteni, amennyiben elment vele az egyválti helyiségbe és kiutalványoztatta neki 1 frt 60 kr. Grünhut a pénzt zsebre vágván, egy kosrába ment Baechusnak áldozni. Amde utközben találkozott a rendőrfőnökkel, kinek feltűnt hogy Grünhut izr. vallásának daezőra, a kath. legényegyletből kijött. A rendőrfőnök tudakozódván Stelcernél, megtudta a fent megírt dolgot, utána sietett tehát Grünhutnak és csalásért letartóztatta. Képzeltető a meglepetés, midőn a tiszteendő megtudta az ő buzgó kath. legényének vallását.

* **Színház Újvidéken.** A Dunyergsky-féle színház átalakítási munkálatai serényen folynak. Husvétvasárnapkor Csóka Sándor újonnan szervezett társulata-val itt kezd meg előadásait. Újvidéken másfél év óta nem működött magyar társulat.

* **Császka György érsek a pápánál.** Császka György kalocsai érsekét február 22-én XIII. Leo pápa ő-szentsége a Vatikánban külön kihallgatáson fogadta.

* **A dunai hajózás.** A Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a helyi hajózáratok Vukovár és Újvidék között pedig f. é. március hó 2-ikán, Baja és Apatin között pedig f. é. március hó 4-ikén, a mult évben is érvényben állott s a hirdetésekkel közöltt menetrend szerint Vukováról, illetve Apatinból megindítja.

* **Szarvas Gábor és Jászai Mari.** Szarvas Gábor, a híres bajai tudós drámái érdekében Jászai Mari, a nagy tragika a következő levelet intézte összes pályatársaihoz: Ha valaki tisztelt pályatársaim, vagy a színgazgató urak közül tudna valamit Szarvas Gábor Galambposta, vagy Beesület és szerelem című szindarbjáról, hogy hol adták, melyik színgazgató könyvtárban kellene keresni, vagy hol lehetne nyomára jutni, — igen lekötelen, ha tudtomra adná. Budapest, 1899. március 1. Jászai Mari. A cél érdekében közöljük e sorokat.

* **Kérelem.** Lapunk 1898-iki évfolyamához a 80. számú példányára kiadóhivatalunknak szüksége van, kérjük azt a kiadóhivatalba beküldeni

* **Felfüggesztett pénzügyőrök.** Winkler pénzügyőri szemlést és Burnat főjegyzőt, a zombori pénzügyigazgatóság a Csantavéron elkövetett visszaélések és szabálytalanságok miatt állásuktól felfüggesztette. Helyettesekül az ő becsi szemlést és egy főjegyzőt rendelettek be.

† **Halálozás.** Georgievits Sándorné, szül. Sztankovics Bojana, hosszas és fájdalmas betegség után, életének 42, házasságának 22. évében március 2-ikán Szabadkán meghalt.

* **Rendelet a pénztárvizsgálatról.** Az aradi Krivány-eset eljlesztő példáján okulva, bocsátott ki a befügyminiszterium a napokban a törvényhatóságokhoz egy körrendeletet, mely a köz- és árvapénztárak szigorú ellenőrzése czéljából, azoknak a jövőben miként leendő megvizsgálásáról intézkedik. E szerint az alispán ezután köteles lesz a havonkénti pénztárvizsgálatok eredményéről jelentést tenni a közigazgatási bizottságnak. A pénztárvizsgálat a főispánoknak is köteleességévé tétetett. Végül pedig a törvényhatóságok bizottságnak is ki kell küldenie saját kebeléből egy bizottságot, melynek a pénztárvizsgálat lesz a kötelessége. Ez utóbbi vizsgálat eredménye minden esetben fölterjesztendő a miniszterhez.

* **Anticalvus** a neve azon elismert kipróbált szernek, mely hajkihullás, fejkorpa, kopaszodás ellen a legsikeresebben használható. Az anticalvus a haját puhítja, a fejbőrt tisztítja, s a haj mindenemű bántalmait eltávolítja. Nemcsak férfiaknak és nőknek, hanem gyermeköknek is kitűnően ajánlható. Üvegjét 2 koronával küld a főszékküldési raktár: Kanitz Odón gyógyszerészre Balassa-Gyarmaton, de kapható minden más gyógyszerészertárban is.

* **Az új bácskai szerb püspök,** mint hírlík, Zmejanovits verseczi gör. kel. püspök a patriárcha jelöltje lesz. Kinevezését már biztosnak mondják illetékes körökben.

* **Halászlati visszaélések ellen.** A miniszter egy rendeletet adott ki, melylyel a halászlati visszaélések megszüntetését tervezi. Némely halászlata jogosultt ugyan alkalmazottja által követettett el a saját anyagi érdekében olyan kihágásokat, melyek miatt az illető alkalmazott ellenében indított eljárás nem sok eredménnyel járt. Most a miniszter az ilyen kihágásokért, amennyiben a kellő ellenőrzés hiányában követettett el — a halászlata jogosultat fogja kérdőre vonni.

* **Szalonkák.** A mult hetek enyhé előjárása meghozta a szalonkákat is. Az időn igen sikeres vadászatok voltak szalonkákra már eddig is. A szeles, hideg idő azonban a vadászatokat egy időre felfüggesztette, miután újabb csapatok nem érkeznek. Azt állítják azonban a vadászok, hogy a szalonkák már az ősz óta itt tartózkodnak a védettebb helyeken, mert a téli hajtóvadászatokon is majd mindig estek szalonkák is.

* **Légőhajók ellenőrzése.** A befügyminiszter utasította az előljáráásokat, hogy a községük határában esetleg leszálló légőhajókat igazolásra szállítsák fel.

* **Táncmulatság Ó-Sztapáron.** Ó-Sztapár község olvasó egylete folyó évi február hó 26-án saját pénztára javára táncmulatságot rendezett, mely mint rendezés, a szokásos fesztelenség és jó kedvvel késő reggelig tartott, midőn még a szebbnél-szebb és kedvesebbnél- kedvesebb hölgy község sem akarta a hajnal beérkezett észrevenni, — képzeltetni, mily kitűnően sikerült e táncestély, miért is még ennek befejezte előtt, — bucsuzás közben — erősen elhatározottat, hogy a szerb farsang utolsó napjaiban ismét rendeztessék ily estély, melyet azonban változatosság kedvéért az ó-sztapári szép leányok fogják rendezni, kik — számszerint negyven — e tisztséget a legnagyobb örömmel el is fogadták s meg vagyunk győződve, hogy ezt mindenkinek kedvére és megelégedésére teljesíteni is fogják. Az elmult táncestélyen befolyt és alább kitüntetett felülfizetésekért az olvasó egylet ezennel köszönetét nyilvánítja. Mility György Vajszka 1 frt. Fleicher Vendel 50 kr. Kohn Jakab 20 kr. Dr. Stangl Sándor 1 frt 50 kr. Sztankovits Borivj 50 kr. Ivenz Jani 50 kr. Posztics Braniszlav 50 kr. Posztics Boskó 50 kr. Popovits Miliszáv 50 kr. Ivenz Frigyes 50 kr. Milits Szvetozir 1 frt. Gajin Vászka Zombor 20 kr. Tytirilov Dusan 50 kr. összesen 7 frt 90 kr.

* **Patkolási tanfolyam.** A földmívelésügyi magy. kir. miniszter Szabadkán f. évi március hó 4-től június hó 25-ikéig minden szombaton és vasárnap patkolási tanfolyamot tartat, melynek előadója az elméletiekre nézve a szabadkai kerületi állami állatorvos Eberhardt József, a gyakorlati vasalás oktatója Grabál Alajos okleveles gyógykovács lesz. A tanfolyamon részt vehet minden iparigazolvánnyal ellátott kovács mester és minden 17-ik életévét betöltött kovács segéd, ki mint

segéd legalább fél év óta működött. (Az életkor igazolásához okmány nem kívánjuk.) A tanfolyamra a felvételt a kerületi állami hivatali helyiségében Bőtvs utca, halpacz, Friedman-féle házban eszközöli s első sorban a szabadkai kovács mesterek és segédek s csak ha legalább 30 hallgató nem jelentkeznek, vehetők fel vidékiek. — A szabadkai hallgatók 30 krt, a vidékiek 50 krt kapnak élelmezési járulékat fejében minden előadási napra, mely összeg mindenkor vasárnap az előadás után azonnal kifizetetik. Vidékről jövő hallgatók minden egyes utazásra III-ad osztályú vasúti jegyet, a hol pedig a vasúti utazás nem lehetséges 8 kr. kilométer pénzt kapnak. A tanfolyam bejejeztével 1899. Julius 1. és 2-án vizsga fog tartatni, — s a tanfolyamot sikerrel végzett hallgatók a vizsga után bizonyítványt kapnak. Rendetlen, iszások, tanulni nem akaró és különösen a gyakorlati munkától vonakodó hallgatók a tanfolyamból bármikor kitalhatók. Felhívjuk a kovács mesterséggel foglalkozó önálló és segéd tagokat, hogy ezen államilag anyagi áldozatokkal is támogattott tanfolyamon minél tömegesebben jelentkezzenek.

* **Osztrák magyar bank Újvidéken.** Az eddig az „Ujvidéki Takarékpénztár” által közvetített mellékhelyi teendők ellátására a bank vezetősége Jovánovic Péter tisztviselőt helyezte át Újvidékre. Ezen bankmellékely üzletköre egyelőre változatlan marad, de a váltó leszámítolási üzletben mostantól fogva a benyújtók által nem fizetendő sem közvetítési illeték, sem póstadij.

* **Az Osztr. elemi Biztosító Részvénytársaság,** mely Bécsben 1897-ben nagyiparosok által 4 millió korona teljesen befizetett alaptőkével alakult, működését Magyarországra is kiterjesztette és „Osztr. Elemi Biztosító Részvénytársaság Magyarországi Fiókgazgatósága” czég alatt Budapesten (V., Sas-utca 14.) képviselőseget létesített, melyek tagjai Dr. Metlekovits Sándor ur val. bels. titk. tanácsos, a társaság igazgató tanácsosa stb. és Sebestény Henrik ur. Az új képviselőség működését már megkezdte és egyelőre a tűzbiztosítási ágazatot cultiválja. A társaság hivatásának tartja, hogy úgy a gazdaközönség, mint a gyárak, iparosok és kereskedők érdekeit a biztosítás terén a lehető leghatásosabban felkarolja, mit úgy mérsékelt díjak kiszabásával, mint a károkat felvételénél szem előtt tartandó kifogástalan méltányossággal annál is inkább elérni vél, minthogy a társaság e tekintetben más biztosító vállalatokkal szemben semmiféle kötelezettségben nem áll.

* **„Biztosítási és Közgazdasági Lapok”** rövid idő alatt tizenet előfizetőre tett szert, mert e lap minden előfizetője 8000 koronára van biztosítva a Nemzetközi baleset biztosító r. társaságnál (Adria bizt. társ. által alapítva.) Aki csak negyedévre fizet is elő, megkapja a nevére kiállított nyolcezer koronáról szóló kötvényt. E kitűnő szaklap előfizetési ára: 1 évre 10, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 55 kr, mely a laphoz Budapest, Aradi-utca 40. küldendő.

Színház.

Szerdán, márczius 1-én Sardou Viktor *Fedóra*-ja került színpadra, Tóvölgyi Margit, kitűnő tragikánkkal a czimszerepben. Minden drámai hősnőnek mester-szerepe, de egyszersmind próba köve is Fedóra. Ebben a szerepben kifejtetheti a tehetségét, s ennél fogva megismerhetjük és megbíráthatjuk azt. Fedóra, a nagyvilági hölgy, hercegnő, kifejezésre juthat e szerepben tehát a hősnő elegancziája, megismerhetjük modorának előkelőségét és, — a ruha-

tárát! Az előttünk lejátszódó élete valódi tragédia. A végletégyt agyonlövők. A gyilkos ellen bosszút esküszik, s egész életét e bosszúnak szenteli. Akit gyilkosának hisz Ipanoff Lorist, mindenütt üldözi. A végzete úgy akarja, — hogy a szenvedése még nagyobb legyen. — belő szeret ebbe az emberbe. Rendkívüli lelki küzdelmen megy át, fájdalmait fokozza az a hír, amit Ipanoff panaszol el neki, hogy ellenségei, akik mindenütt üldözik, őt halálra ítéltették, s családi vagyonukat elkoboztatták. Később azt is megtudják, hogy egyetlen öcsészt meggyilkolták, s hogy öreg anyja, az okozott szenvedések áldozata lett. Fedóra tudja, hogy mind ezt ő okozta, s ezt a tudatot az teszi legrettenetesebbé, hogy a bosszú, ami őt ezzel elkövetésére vitte, alaptalan. Mind-ezek a tévedésekből eredő bűnök megérlelik benne az öngyilkosság gondolatát, mérget iszik, s meghal. Tóvölgyi oly tökéletesen játszotta végig ezt a nehéz szerepet, mint eddig nálunk senki, kifejezésre juttatta Fedóra minden lelki tulajdonát, szenvedését, kínját. Nálta tökéletesebb Fedorát a mi színpadunkon nem produkált senki. Érthető is. Mert mik Tóvölgyi drámai hősnői tulajdonai? A külsők: gyönyörű, fejedelemnői alak, ifju, üde szépség, — sikkos, elegáns mozgás, pompás organum; a belsők: magafokú intelligencia, nagy drámai értelem, szív, tenemő képesség. Mind ezek párosulása a legtökéletesebb drámai hősnőt állítja élénk, Tóvölgyi személyében. Az elmúlt szeziónban sokszor volt alkalma mind e tulajdonait bemutatni, de ily nagynek azokat eddig nem láttuk. Kivüle Batosy érdemel még dicséretet. Nyugodt, természetes játékvál imponált. Apró szerepeikben jók voltak B. Szabó és Németh. Az előadás kitűnő volt. Közönség gyéren.

* *Csütörtökön,* márczius 2-án *A válás után* vígjáték került színpadra Deák Péter, színgazgató juttalomjátékául. Régi, de igen mulatságos vígjáték ez, teli szellemes ötlettel s a kaczagató helyzet komikumokkal. Deák és B. Szabó József felültették önmagukat. Kaptak is tapsot bőven. A többi szereplőtől több igyekezetet és szereptudást kívántunk volna.

* *Pénteken,* márczius 3-án a karszemélyzet juttalomjátékául a *Szern Izzák*-ot adták hérlétszűnetben. A színpad azt mondta, hogy a czimszerep Petrenczy Frigyes volt komikusunk játszja, de ez egy, elmaradt vendég-szereplés miatt nem jöhetett le, így a czimszerepbe Deák Péter ugrott bele. Az est eseménye úgy megkésztet kuszorú volt. S ezt, Deák színgazgató kapta. Szép szallagos babér koszorú volt, amit tisztelői nyújtottak fel neki. Jók voltak, Nógrádné, Dulich, Németh és B. Szabó. A darab nem érdemli meg, hogy róla szóljunk, az igazgatót csak az menti, hogy az elmaradt vendég választotta, különben megrónánk a színpadhozatalért. A karszemélyzet gyűjtést kapott, s ez a fő.

K.

Közügazdaság.

Uj irányok szarvasmarha-tenyésztésünkben.

Nem szükséges, hogy a hanyatló 16-ik századnak uj Juvénalja szüléssék, a ki hangoztassa, hogy: „Rem facias, rem, si poteris recte, si non, quocunque modo rem”, mert látjuk, hogy minden ilyen tanács nélkül is vagyont törekszik szerezni legtöbb ember, s ezek között sok csakugyan tisztességes úton, de vajmi számosan bármily módon.

A tisztességes úton való vagyonszerzésnek épügy sokféle a módja, formája, mint a tisztességtelen úton való vagyonszerzésnek, s ha pl. a marhatenyésztést, mint jövedelmező üzletet tekintjük s felte-sszük, hogy abból valaki tisztességes úton-módon óhajt meggazdagodni, be kell látnunk, hogy ez egyike azon utaknak, a melyek a vagyonszerzésre manapság s különösen nálunk nem sok reményt nyújtanak. S mert ez általában így van, a leghetetlenebb bármily móddal is megpróbálkozunk a marhatenyésztés, hogy tudoguljon s ennek tulajdonítható, hogy a tisztességes úton haladók is elszánták és elszánják magukat a legproblematisabbnak látszó dolgokra is. A mikor — nem is olyan régen — az a kiáltás hangzott egyez az országban, hogy több tejet nekünk! mindenféle külföldi marhát kombinációba vett a hazai tenyésztő, csak az itthoni magyar-erdélyi szürke marhát nem; mikor meg azt hangoztatták országszerte, hogy: több, jobb tejet nekünk! mindenféle egyéb marha szemünkbe ötlött, csak a magyar nem; végre mikor jelszóvá lett, hogy: erőt, húst és tejet nekünk egy és ugyanazon marhában, megint mindenféle egyéb marha tenyésztéséhez, összevissza való keveréséhez hozzá látnánk, csak a magyar marha kerülte el figyelmünket.

Valóságos lidércnyomás alatt állotunk és állunk jórészt ma is hazai 1000 év óta háládatos marhákkal szemben: esudakot vélünk rejteni minden külföldi marhában és semmit se látunk meg honi marháknban egyebet, mint azt, hogy az igát jól huzza, kitűnő kopláló s oly konok erőteljnek van birtokában, hogy agyonütni is nehéz. Arról igazán nem lehet a mi jó magyar marhánk, hogy 1000 év alatt egyébbhez még nem tenyésztettük, mint az igában való zsarolashoz s csak mi tehetünk volna afelől, hogy — amiképen más nemzetek modern állatokat tenyésztettek ki primitív marhafajtákból — hitenyésszék marháinkból az igavonó jellegén kívül más jelleg is.

Hiszen ki vitathatná el azt, hogy nagy mértékben vonzó, felettén biztató volt készhez nyulni ahelyett, hogy következetességgel, fáradsággal, idő felhasználással a nem készből varietást készítsünk. Igazán ezer szerencse még hogy hazánk egyenély tenyésztésében a magyar marha tejelésére s hizaldalmassági bajlamára is némi gondot fordítottak, mert ha ez nem teszük vala, én ma alig beszélhetnék oly irányokról, amelyekről, mint igen örvendetesekről, éppen megemlékezendő vagyok.

Az a kérdést kell az előre bocsátott után feltettünk, hogy vajjon volt-e s van-e egyáltalában értelme annak, hogy mikor tejt, husért zaklattak bennünket, külföldi s nevezetesen nyugoti marhákhöz nyultunk? Az ész elkalandozásának kellene mondanunk, ha valaki erre azt felelné, hogy ennek semmi értelme se volt. Kelltet ez a marha nekünk, kell ma is, de hibánk azért kettőt és megiehetős végeztes. Nevezetesen tökéletesen kifellettük a számitásból, vagy legalább is nem adtunk sokat arra, hogy a honosítás nem vonul el semmiféle állat felett anélkül, hogy degenerálna, különösen akkor, ha — mint hazánkban — semmikép se adhatjuk meg neki azon életfeltételeket, melyekben hazájában része volt s csufos felsülésre lehetünk készen e tekintetben annál inkább, mivel az a külföldi nemes állat, a maga nagy anyagtermelésével, egy sérülékeny, kényes szervezetet egyesít, oly bajokra is, nagy fogékonyságot rejtően magában, amely bajok a hazai marháknál majdnem ismeretlenek.

Ha csak a körülményre is komolyabban gondoltunk volna már az anyag beszerzésénél s bizonyos nem kedvező viszonyok közé helyezésnél szigorúabban járunk vala el s igyekeztünk vala az itt honos, az összes viszonyokhoz törődött marhát szortirozott jellegűvé tenyésztetni, nehogy kizárólag arra az idegenre legyünk — kü-

lönösen tej dolgában — utalva, amely még otthonában is anyai nehézséggel, kamilitásokkal való küzdéssel tartható fenn hasznosító állapotban — ma másképp volnánk. Számos tönkre ment nyugoti marha tenyészet illusztrálja a végzetes hibát, szerencsésebb tenyészetek azonban hirdetik, hogy a maga helyén, kedvező életfeltételek között ez a marha is eszköz lehet a vagyon szerzésre s az összes körülmények igazolják, hogy az ilyen marhákra is szükség van, ezeknek tenyésztése tehát okkal-móddal, hogy úgy mondjam: mikor hogy, indokolt. De végzetes volt hibánk, mikor a magyar marha elhanyagolásával valóságos divat-hóbotra estünk a külföldi marhák iránt s e divatnak hóbotosai maradtunk akkor is, mikor világosan látnunk lehetett volna már, hogy jó állatok helyett égis magasztalt oly anyagot is ránk szó a külföldi tiszta tenyészállatképen, amely anyag már a vágási vásártért is megjárta, de — hiába.

Ime, nem ellensége vagyok én a külföldi marhák tenyésztésének, hanem barátja a hazai fajta felkarolásának, nem pusztán az erkélyezett formában, hanem a tejelő és husjellegben is: barátja vagyok ennek azért, mert erős a meggyőződés, hogy igazi szép jövője hazánkban is, de merem állítani valamikor külföldön is ennek a marhának van, ha kiemelve azt elhanyagolt, primitív formájából, pro primo: motorokat állítottunk belőle az azt szükséges elő, melynek párja nem lesz; pro secundo: bár mérsékelt mennyiségű, de jó tejet adó, életerős szervezettel, kellő hizékonyágu s még mindig megfelelő igás marhat produktum ez ősfajtában; pro tertio: jellegzetes létesítünk belőle, mely gyorsan fejlődik, hamar nagy súlyt ér el s még mindig számbevető igás és türethető tejelő is lesz.

De hát lehetséges-e ez?

Nem nagyon régen volt, mikor ezt egyenesen lehetetlenségnek tartották azok, akik azt hitték, hogy minden magyar tehénnek olyan apró, szőrös tőgye van, mint egy alföldi paraszt gulya üszőinek s hogy minden magyar marha olyan apró, lassan, vagy se hogy se dalmodó, 250 kilós csúfúság, amilyent az ember nagyon szegény vidékek „kopláló művész” állatai között lát; aki körültekintvén látni tud, az láthatott ezelőtt is, láthat különösen ma már jelentékeny számban magyar teheneket, melyek tőgy dolgában a nyugoti marhák egy némelyikét elérik, tejelésben, hogy úgy mondjam: üldözöbe veszik; láthat magyar marhákat hatalmas, nagy, gömbölyű idomokkal, melyek nem hizávalva s nem egészen 2 éves korban az 500, sőt több kilót megütik.

S vajon minek tulajdonítható ezen — nem oly régen — csudának tartott tény? Egyszerűen a tenyésztésben való irányváltotásnak, a főrekvésnek, kihozni a magyar marhából is azt amit — a lehetőség határain belül — akarunk.

Hát ebben bizony nem elég kimondani, hogy megpróbálom, hanem ki kell mondani amerikaiasan, hogy: What I. will I. will, and there is an end of it.

Polymathis kövekeze.

A szabadkai Uzsora-vezedelem

Elénken foglalkoztatja a közvéleményt az a pör, melyet a szabadkai törvényszék indított az alföldi gabona-uzsorások ellen.

Minket is közelről érdekel az ügy, mert az a kérdés kerül itt elődtésre, hogy szabad e tovább is a tőzsdészsabadság nevében a magyar nép ezreit koldusbotra juttatni, avagy a közvetítő gabonakereskedelem a tisztesség elvei szerint akár ezentul berendezkedni.

Ennek a tételnek a föllállítása kissé különönsnek tetszik, melyért a külföldön talán ki is nevetnének, a magyarországi viszonyok között azonban ennek az alternatívának a föllállítása teljesen jogosult.

Két olyan ellenfél áll itt egymással szemben, kik a küzdelemben a fegyverek egyenlő erősségére nem hivatkozhatnak. A kiscgazda és a közvetítő gabona kereskedelem. A kiscgazda magára van hagyatva és az anyagi viszonyok belekergetik az uzsorakölcösöbe. A gabonakereskedőt megvédi a tőzsdébíró-ság, mert amit ő tesz, a gabonaelvéttel, az a tőzsdéi uzások szerint jogos cselekmény s szokásos üzlet. Ha a paraszt elszámítja magát és a határnapon az elővéttelen eladott buzameny-nyiséget szállítani nem képes, ez kizárólagosan az ő dolga. Kinek mi köze ahhoz, hogy a tőzsdéspekuláció első sorban azért üzi az elővételi üzletet, hogy a tőzsdén eladott mennyiségeknek meglegyen. A parasztnak kell izadnia, hogy a spekulációnak meglegyen a haszna.

Hogy azután a gabonaüzletből váltókölcösön üzlet lesz, kinek miköze hozzá. Senki sem keresi, hogy jött létre ez a váltókölcösön üzlet, mely a parasztot valamely budapesti cégnek minden esetiől kiszolgáltatja. A váltókövetelés fennáll s azt be kell hajtani, ha családok és községek is siránának utána.

A gabona- és mindenfajta uzsorának csak kedvez az a körülmény, hogy az információi adó hatóságok jelentései rendszeres félrövezetlik a jelentéseket bekérő miniszteriumot.

Ez a történet az uzoratorvényre vonatkozólag.

Emlékeznünk arra, hogy amikor a miniszteriumban az uzoratorvény hatásáról akartak meggyőződni, a kereskedelmi és iparkamarák jelentéseikben az uzoratorvény kedvező hatását emelték ki. Ezt azal indokolták, hogy uzsoraperek csak elvétve fordulnak elő, mert pénzüzetekünk útján olcsó kamatu kölcsönöket lehet kapni. Ezt hihetőleg az alföldi és határörvidéki parasztnak nem tudják, mert akkor bizonyára igénybevennének a pénzüzetek olcsó és kedvező föllételű kölcsöneit és nem szolgáltatnák ki ma ukat gabonaelvételek útján a kommitésnek és megbízottjainak.

A kamarák csaltanósabb választ valóban nem kaphattak, mint a folyamatban levő uzsorapör. De képtelenség is az uzsora szünéséről beszélni, mikor naponkint tapasztaljuk azt az irtóhábot, melyet a vidéki pénzüzetek és magánosok indítanak a kis existenciák gazdasági léte ellen.

Az ilyen monstre pörök azonban, azt hisszük, megnyílják a kamarák és hatóságaink szeméit, annál is inkább, mivel a gabona-uzsorások a borpancsolók példája után indulva, a törvény és tisztesség megkerülésére szövetkeznek, nyílt harcot üzenve a termelőnek és a közisztességnek.

Ha más nem, már ez a körülmény

is elég arra, hogy az uzsorának hivatalból való üldözése a legnagyobb tetterővel foganatba vételessék.

Kirschaneck Ö.

Helyi vásári jelentés.

Witz Mór és Társa szarvasmarha- és juhbizomány-üzlet. 1546 drb magyar ökör, 460 drb magyar tehén, 259 drb szerb ökör, 4 drb szerb tehén, 98 drb bika, 52 drb bivaly, 181 jármás ökör, összesen 2600 drb marha.

Kisebb felhajítás folytán a vásár valamivel élénkebb volt mint a multheti, de az árak csak középminőségűnél javultak $\frac{1}{2}$ — 1 firttal métrként.

Fizelt: hizott ökör fit 28 — 30 kivét. 32 szerb ökör fit 21 26 kivét. — szerb tehén — boszniai ökör — magyar paraszt ökör 24 — 27 fit közé nyebb minőségű 20 — 23 tehén 20 — 26 kiv. — bika 22 — 30 fit kivét. — bivaly 17 — 22 fit elősúlyi 100 kilónként.

J u h v á s á r

1899. febr. 27-én. Felhajítás 404 darab juh.

A vásár élénk volt.

Árak 8 — 20 fit kivét. — páronk., 17 — 22 kr. kiló elősúly szerint

Kirendalom.

— *Megírhatt a hormány, vége az exlexnek, azaz hogy akkor lesz vége, ha Széll Kálmánnak sikerült megkötnie a békét az ellenzékkel, ez a mostani hét szenátója, mely minden olvasónkat érthető izgalomban tart, mind bepillantást enged tennünk a politikai élet szenvedélyes hullámzásába — sokkal jobb sors enné, ha távol a zajtól a szenvedélyektől, csendes otthonunkban zavartalanul olvassuk a legjobb magyar illusztrált, szépirodalmi lapokat a „Képes Családi Lapok”-at mely mellett, hogy a legjobbbat adja olvasói kezébe egyszersmind a legolcsóbb, mert egy évre 6 fit., félévre 3 fit., negyedévre 1 fit 50 kr. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Bpest, V. Vadász-u. 14. sz.*

— *„Vasárnapi Újság,”* február 26 iki száma 19 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Széll Kálmán” (arezképpel Benzúr Gyula festménye után) Lucie Imrétől. — Költmények: „Isten,” „Lucie” Mussel Alfrédől. Fordította Radó Antal. — Regény-tár: „Hires asszonyok; Ninom de Lenelos” (arezképpel). „A vadlilium.” Regény. Irta Theuriet Audrée. Francziából fordította Geróné Cserhalmi Irén (a párisi kiadás eredeti illusztrációival). — „A Lote-album” (képekkel a Lote-albumból Lote falfestményei után). — „I. Ferencz császár magyarországi naplójából.” — „Amerikai különlegességek” Irta Vierter Ferencz. — „Koubet Emil, a francia közársaság új elnöke” (arezképpel). — „A budai farkasúti temető halottas-háza” (képekkel). — „Mária Imakunata főhercegnő” (arezképpel). — „Alfréd, koburg-gothai herceg” (arezképpel). — Irodalom es művészet, Közintézetek és egyletek, Sajtáték. Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Újság előfizetsi ára negyedévre 2 fit. a „Politikai Újdonságok”-kal együtt 3 fit. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker., Egyetem-u. 4. sz.) Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap” legolcsóbb újság a magyar nép számára, egész évre csak 2 fit 40 kr. félévre 1 fit 20 kr.

— *Dus, érdekesítő, valóban seensácziból keltő tartalommal jelent meg a „Rejtelmes Világ”, emez egyetlen modern spiruálisista hetilap legújabb száma. Magyaros zamattaj*

rt közleményei közül kiemeljük a következőket: A csalhatatlan materializmus. Irta: báró Mikos János. — Eusapia Paladino, Europa leghíresebb médiuma. Párisban s a Flammarion Kamill lakásán tartott egyik szeáns leírása. Irta: Brison Adolf, a „Temps” belmunkatársa. — Egy író médium (Klimó János áll. isk. lapító) levele a szerkesztőhöz (fakszimiléekkel). — Báró Mikos János: A tömegvonzóerő és letheoria. — Megegyszer a negyedik dímeuzió (Pogács Kornélól). — Nem tudok segíteni (egy szerencsétlen svéd hajós beteljesült álma). — haldokló édes anya és fia (Góbányi Árpádné). — A házasságszerző hypnozmus (Heizfeld Aladár). — A „Rejtelmes Világ” állandóan 2—2 1/2 iv terjedelemben hetenkint jelenik meg, csinos, izléses, színes borítékban, kétféle kiadásban. Előfizetési ára negyedévre csak 1 ftt 50 kr. Finom papirosra nyomva 2 ftt 50 kr. A „Rejtelmes Világ” kiadóhivatala: Budapest, VIII., Öllői-út 12. sz. alatt van, a honnan kívánatra bérkinc’ ingyen küldenek mutatványszámot.

Szerkesztői üzenetek.

Jáson Zombor. Verse nagyon rossz. Nem közölhető.

Vádk Gyula Zombor. Versei kezdetlegések. Nem lapba valók.

Csokor. Puzsila-Ecsed. „A jó fogás című vig elbeszélése legközelebb sorra kerül.”

Éjféli előtt. Csunya baba. Megkaptuk. Legközelebb véleményét mondunk rólok.

* Egy előfizető. Az előfizetői cím még nem jogosít fel senkit sem arra, hogy rossz verseinek a közlését követelhesse. Irjon jobbat, akkor majd meglátjuk.

V. K. Parabuty. Levélben válaszoltunk. Nem közölhetők:

Szeretlek. A bodrogh-monostorszeghi hullámsír. Elvila. Ne nézz reám.

G. K. Bács-Gombos. Szíves értesítését köszönjük.

C. O. Zombor. Ilyen konyhanyelvet büntetlenül nem lenne szabad használni.

N. A. Apatin. Azt az Anonymust maga a direktor írta. Nem érdemes vele tovább foglalkozni.

O. Z. Kerynyaja. Mindenkor szívesen látjuk. Cikke jön.

felelős szerkesztő: **Dr. Alföldy Árpád** ügyvéd.

Kiadó-tulajdonos: **Oblát Károly.**

HIRDETÉSEK.

Posztószétküldés csakis magánosoknak.

Egy darab	ftt 2.80 jó	} valódi gyapjából.
3 10 m.hosszú, elegendő egy férfi-öltönyre ára csak	ftt 3.10 jó	
	ftt 4.80 jó	
	ftt 6.— jó	
	ftt 7.50 finom	
	ftt 9.— finom	
	ftt 10.50 legfinomabb	
	ftt 12.40 angol	
	ftt 13.95 kangaru	

Posztó gyári-raktár **Kiesel-Amhof Brünn.**
Minták portó és díjmentesen. Minthű szállítások.

Felvezetés! Csakis közvetlen megrendeléssel lehet jutányosan venni; ime egy példa: Krausz Adolf posztókereskedő Bpsten szabóknak minden megrendelés után a mintakönyvből a következő ajándékot adja:

10 fttnyi bevásárlásnál 50 krért	1 nadrágot
20 " " "	1 fttért egy öltözetet
60 " " "	egy finom öltözetet egész ingyen.

Ezenkívül a szabónak 3 fttos szövettel 20 % engedménye van.
Ezen ajándékokat esakis a vevők fizetik meg, kik Krausz Adolf mintakönyvéből a szabónál vásárolnak.

Köhögés és rekedtség ellen
páratlan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfavirág, hársfaméz és czukorból készült.

Hársfaméz-czukorkák,
melyeknek doboza 25 kr.

A Kriegner-féle Tokai chinai vasbor

vérszegénység, sápkór, étvágytalanság gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény. Kitűnő sajátságait az orsz. egészségügyi tanács is méltalta s ajánlására belügyministeri engedéllyel látattotol.

Egy üveg 3 ftt, kis üveg 1 60 kr. Legelőkeltebb arztisztító és szűrlő szer:

Akácia arcz-eréme 1 ftt.

Akácia szappan 50 kr.
Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.

Főraktár: **KRIEGER GYÖRGY**
Korona gyógy-zertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.

Kaphatók a gyógy-szertárakban.

2409. sz. 1899.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szt.-József

ORSZÁGOS VÁSÁR

f. évi márczius hó 16-tól bezárólag márczius 20-ig fog megtartatni. Ezen vásárral a délmagyarországi (azelőtt bánáti) lóvásár van egybekötve. **Márczius 16-ik (csütörtök) előtt az állat felhajítás tilos.** Temesvárott, 1899. évi februar hó 8-án.

A városi főkapitánytól

BANDL REZSŐ,
főkapitány.

A legközelebbi országos vásár 1899. június hó 1-től junius hó 5-ig megtartatni.

OSAK szájnak és fogaknak. Antiseptikus, konzerváló, tisztító, egészséges, kellemes és jóval minálmalta az addig ismert legjobb fogszarokot.

ROZSÁTU a legjobb száj- és fogszarok. 1 üveg 1 ftt, hozzávaló Balzsam-szappan 30 kr.

HAFTENPÖZSER a legjobb aldtánczóra, barnára, és cukorára. Ára 2 ftt 50 kr.

Törvényesen védve, hitelesíttetve és megvizsgálva, teljesen ártalmatlan.

ANTON J. CZERNY, BÉCS, XVI., Carl Ludwigi Strasse 6.
Budapesti főraktár: **TÓTH JÓZSEF** fővárosi és vidéki királyi utca 12. és Eggen-féle szád-egységgyárban Váci-körút 17. továbbá minden gyógyszerárban, és megvásárolható a parfümgyárakban. Számtalan külföldi áruval együtt. Megrendelések oly helyről, hol még rákérdező, telti cégek egyikehez, vagy pedig közvetlenül a szállítóhoz, a Czerny-gyárhoz küldendik. Prospektus ingyen.

KITÉNYTVE: London, Páris, Bécs, Párizs, Konstantinápolyban, stb.

D'WÄGNER ÉS TÁRSAJ EGYESÜLT GYÁRAK BUDAPEST IX. JINODY-UTCA 3. (a Zsella malomj mögött.)

MINTE BETÉTI TÁRSASÁG

SZIKVIZGYÁRAK BERENDEZÉSE ÉS ÉLLATÁSA.

SÖR ÉS BORKIMÉRŐ KÉSZÜLEKEK.

FÉMÖNTÖDE ELEKTRO-GALVANIKUS FÉMLÉMEZÉSI INTÉZET.

FOLYÉKONY SZENSÁK KÉPES ÁRLEGYERK INGENY ÉS BERENDEZÉS

99% és 100% tisztaságú

